

OVERDENKING BIJ Lc 15: 11-32

We moeten feest vieren en blij zijn, zegt de vader tegen die ene zoon. Feest, daarmee eindigt het verhaal van vanmorgen. In het huis van de vader wordt feest gevierd, met lekker eten, met muziek en dans. *Laetare*; wees blij, -het is de naam van deze zondag. Wees blij, vier het leven, vier feest! Vier feest omdat je het samen goed hebt. Ik wil u vragen een feest in herinnering te roepen waar je nog blij van wordt als je eraan terugdenkt, omdat je het toen goed had met de mensen die er waren.

Maar deze jongen wil helemaal geen feest vieren met zijn vader en zijn jongste broer. Hij loopt erbij weg. Wat in dit verhaal verloren is geraakt is de saamhorigheid. Dat wat hier zoek is geraakt en teruggevonden moet worden, is het besef van verbondenheid. Eerst bij de ene en dan bij de andere zoon is dat besef zoek. Deze jongens leven beide alsof ze alleen op de wereld zijn. En tegelijkertijd verlangen ze beide ten diepste wel naar verbondenheid. Maar weten niet goed raad met hun verlangen.

Herkenbaar misschien? Verlangen naar verbondenheid en saamhorigheid, naar mensen bij wie je hoort, een gemeenschap waarin je je vrij en veilig voelt, en tegelijkertijd niet zo goed weten hoe je dat vorm moet geven?

De Bijbel vertelt het verhaal van de mens en zijn verlangen naar én moeite om te weten waar hij, waar zij ten diepste bij hoort, het verlangen naar een thuis. Het verhaal van de mens en zijn God, en van de mens en zijn broeder, en dat is een en hetzelfde verhaal. Kaïn en Abel, Jacob en Ezau, de oudste en de jongste. Altijd weer het verlangen naar erkenning en bevestiging, naar de liefde van de vader. Het verlangen om gezien te worden. Altijd weer die rivaliteit tussen de ene broer en de andere, tussen broers en zusters onderling, waartoe dat verlangen kan leiden. De eeuwige moeite van ons mensen om samen te leven met anderen met dezelfde behoeften en verlangens als wij. De angst voor het tekort, de angst er niet echt bij te horen. De drang om zich te laten gelden, dat zoveel van onze mensengeschiedenis bepaalt, in het groot en in het klein. Kijk maar eens naar de verkiezingsuitslag en wat dat laat zien over de rol die angst, het gevoel van miskennis en rivaliteit vanuit het verlangen naar een thuis in onze samenleving spelen, hoe sterk en bepalend die zijn.

Maar moet het dan altijd zo gaan? Ja, zo is het altijd al gegaan, zegt de Bijbel ons. En vertelt ons vele verhalen over dat menselijke verlangen, die moeite, die strijd, -verhalen die ons troosten omdat we onszelf er zo in kunnen herkennen. Nee, zo hoeft het niet altijd te gaan, het kan ook anders, zegt de Bijbel tegelijkertijd. Er bestaat een leven dat... niet al die menselijke moeite, angst, rivaliteit en strijd ontkent, of eronder houdt, want dat is geen leven, maar er is leven dat je daar bovenuit kan tillen, dat je daaruit wil bevrijden. Het leven dat God voor ogen heeft en dat Hij ieder mens wil schenken. Waarvoor een lange weg nodig kan zijn om het te vinden. Luister maar.

Een vader had twee zonen. Ze horen beide bij hem, even zeer, ze horen bij elkaar, ze leven in één huis. Maar één van de twee wil daar weg. Hij wil niet bij zijn vader horen en niet bij zijn broer. Hij wil een ander leven. En hij *eist* van zijn vader *van wat er is het deel dat mij toekomt*. Daar staat een woord dat je ook kunt vertalen als *leven* of *leeftocht*. Zo onafhankelijk is die zoon dus ook weer niet. Hij neemt een deel van dat leven van thuis mee, hij heeft dat nodig om van te leven. Zonder de erfenis van zijn vader zou hij geen enkel bestaan hebben. En zijn vader geeft hem waar hij om vraagt, -hij heeft het hem eigenlijk allang gegeven. Als je als ouder het pijnlijke moet meemaken dat je kind zich losmaakt van thuis, zich daar vanaf keert, zich er heftig tegen verzet, tijdelijk of zelfs voorgoed, is dat iets dat je altijd mag bedenken: dat jij je kind toch ook iets goeds hebt meegegeven, en dat het daarvan leeft, ook als het dit zelf niet beseft.

Pas na lange tijd breekt dit besef door bij deze jongste zoon. Dat gebeurt pas als hij bijna geen leven meer heeft. *Dan komt hij tot zichzelf* staat er dan. Het kan soms heel lang duren, maar het is een mogelijkheid die ieder mens heeft, altijd: tot jezelf komen, eerlijk onder ogen zien hoe het echt met je is. Soms moet je heel diep gaan voor je zover komt. Tussen de vader en die jongste zoon komt het uiteindelijk wel weer goed. Want de vader heeft altijd op zijn zoon gewacht, hij is altijd blijven hopen. Wat hij hoopte was maar één ding: dat zijn kind het leven weer vindt! En wie van ons die vader of moeder is, hoe groot ook het verdriet kan zijn om een kind dat zich van je afkeert, met alle machteloze boosheid en pijn die daarbij horen, herkent niet, temidden van al die andere gevoelens, dat diepe verlangen: dat het maar goed mag gaan met mijn kind! De Bijbel vertelt ons over een God voor wie dat verlangen al het andere overwint.

Nee, het is niet de vader die de ommekeer en de thuiskomst in de weg staat. Het is de broer. Van hem komt het oordeel. *Die zoon van u* zegt hij en niet: *mijn broer*. Daarmee maakt zich los van zijn broer, maar ook van zijn vader. In zijn morele verontwaardiging stelt hij zich boven zijn vader. Maar ook hij is een zoon van zijn vader. En een kind dat veel dieper verloren is geraakt, en veel verder van huis. Dat zo dichtbij zijn vader leeft en tegelijkertijd niet weet bij wie hij hoort, dat geen enkel besef meer heeft van de bron waaruit hij leeft en alle vreugde is kwijt geraakt.

Jezus vertelt dit verhaal aan de diep gelovige farizeërs en schriftgeleerden, vanwege hun moeite met zijn vrije omgang met wat dan genoemd wordt *'tollenaars en zondaars'*. Hij houdt hen een spiegel voor en stelt de gewetensvraag: weten jullie zelf nog wel uit welke bron jullie leven? Niet als veroordeling, maar als uitnodiging. De uitnodiging om niet mokkend buiten te blijven staan, maar mee te doen met het feest. Gods feest om alle mensen die op wat voor manier dan ook de weg kwijt waren en weer hebben teruggevonden. Wat gevierd wordt is het bevrijdende besef dat wij bij God horen, net als al die anderen. Mensen die, net als wij diep kunnen verdwalen in de vrijheid en onvindbaar dreigen te worden. En mensen die, net als wij, ernaar verlangen om gevonden te worden.

